

Et endret tyngdepunkt

Å ha det rette tyngdepunktet er svært viktig. Ordet brukes på flere områder og i ulike sammenhenger. Tenk deg en båt som av en eller annen grunn kommer vann inn på dekk. Dersom rekka hindrer vannet i å renne av dekket, flyttes tyngdepunktet oppover og det kan svekke stabiliteten så mye at båten kan velte. Endret tyngdepunkt kan få et fartøy til å synke, men de følger det i verste fall kan få at liv kan gå tapt. Det snakkes også om tyngdepunkt innen idrett. I skihopp er både luftmotstandspunkt i tilløpet - det stedet på hopperens kropp hvor luftmotstanden er sterkest, og tyngdepunkt svært viktig for hopperen. Hvis disse to ikke er i balanse, tipper hopperen enten forover eller bakover, med de katastrofale følger det kan få for hopperen.

Når vi skal vurdere forkynnelsen spør vi om den er rett eller gal, og så glemmer vi noe helt avgjørende. *"For det skal komme en tid da de ikke skal tåle den sunne lære, men etter sine egne lyster skal de ta seg lærere i mengdevis, etter som det klør i øret på dem."* (2.Tim.4,3). *"Han må holde fast ved det troverdige ord i samsvar med læren, slik at han kan være i stand til både å formane ut fra den sunne lære, og til å gjendrive dem som sier imot."* (Titus 1,9). Spørsmålet går ikke bare på om det er sannhet eller løgn som forkynnes, men om det er den sunne lære. Forkynnelsen kan ha elementer av sannheter i seg, men det blir usunt fordi tyngdepunktet flyttes.

Når vi skal vurdere forkynnelsen er jeg klar over at det er ikke lett å uttale seg generelt om det, for det er jo begrenset hva jeg har hørt. Dessuten varierer selvsagt forkynnelsen hos de enkelte forkynnere. Når jeg allikevel velger å si litt om dette, så er det fordi jeg ser noen trekk som gjør meg urolig.

Bibelens tyngdepunkt

Forkynnelsen har vært diskutert gjennom lange tider og den diskuteres den dag i dag. Det går ikke bare på hva som er rett og gal forkynnelse, men hvor skal tyngdepunktet i forkynnelsen ligge? Da kan vi ta utgangspunktet i det som Paulus sier i 1.Kor.2,2 *"For jeg ville ikke vite av noe blant dere, uten Jesus Kristus, og ham korsfestet."* Ordet om Jesus som har båret og sonet alle mine synder er sentrum i Bibelen. Det er ordet om Jesus som *"er Skriftenes kjerne og stjerne"* (Luther). Jeg har en bestemt oppfattelse av at det i forkynnelsen gradvis har skjedd en forskyvning av dette tyngdepunktet om hva Jesus har gjort for oss, til dette budskaps virkning i menneskenes liv. Man nevner nok korset og forsoningen (skjønt lite), men man legger ikke tyngdepunktet der. Det er ikke sangen om lammet som er toneangivende i forkynnelsen, men alt vi skal være å gjøre. Evangeliet ligger utenfor meg, i det en annen har gjort. Hvor godt det er å si det som sangeren:

*"Du kom hit ned i rätta tiden
Och göt ditt blod på korsets stam.
Du ensam stred den hårda striden,
Uti din död du seger vann
Och blev vårt hopp, o du, Guds Lamm"*

Det er det som er evangeliet. Det er budskapet om det store plassbyttet, om Jesus som stridde for meg og vant. *"For dere kjenner vår Herre Jesu Kristi nåde, at han for deres skyld ble fattig da han var rik, for at dere ved hans fattigdom skulle bli rike."* (2.Kor.8,9).

Hva er det som kan få en til å si at tyngdepunktet fra dette sentrum har flyttet seg? Det kan en si ved å høre på det som forkynnes, både fra talerstoler, radio, tv, og ved å lytte til møteopptak, men også når en ser på de emner som settes opp til møter. Det er altfor lite av det som det egentlig dreier seg om. Det er altfor lite av lov og evangelium, synd og nåde, himmel og helvete. Men det er mange andre interessante emner som blir belyst. Skal vi da ikke forkynne *"hele Guds råd"* (Ap.Gj. 20,27)? Sier ikke bibelen noe om nådegaver, menigheten, om de siste ting, helbredelser og bønn for syke, kallet til tjeneste og misjon, Den Hellige Ånd, hvordan vi skal leve som kristen, Israel sin plass i frelseshusholdningen? Jo, det er ikke det saken handler om, for vi skal forkynne også om de ting. Spørsmålet går på hvor tyngdepunktet legges, hva får mest plass og tid i forkynnelsen? Vi skal aldri bevege oss bort fra sentrum og det som er sakens kjerne.

Det var en som talte over en tekst fra Det Gamle Testamentet. Etter møtet ble han kontaktet av en som har sittet å hørt på prekenen, og syntes dette var lite oppbyggelig, for han nevnte ikke Jesus i det hele tatt i sin tale, hvorpå vedkommende svarte, det stod jo ingenting om Han i teksten. Alt i GT og NT har som mål å løfte Jesus fram. Alt må forstås i lys av dette sentrum. Det må vi aldri glemme. *"Dere gransker Skriftene, fordi dere mener at dere har evig liv i dem – og disse er det som vitner om meg."* (Joh.5,39).

Ensidig forkynnelse

Ikke så rent sjelden hører en uttalelser at forkynnelsen blir så ensidig, en hører bare om synd og nåde. Vi må også høre noe annet, blant annet om det kristne livet og om de mange ting som Bibelen forteller om. Vi trenger ikke bare *"melk"* vi trenger også *"fast føde."*

Hva skal en si når en hører dette? Jeg kommer i hu noe som Luther har sagt: *"Evangeliet er de kristnes aller største kunst og høyeste visdom. I dette blir de alle sine livs dager bare skolegutter. Men likevel er det den store plagen at det synes som om det ikke er noe vi er lettere og fortere utlært i enn akkurat dette. Slik at straks vi har hørt eller lest noe om dette, så tror vi at vi behersker det og er doktor i emnet, og vil nå høre noe annet, noe nytt"*. Den som har lett for å tro evangeliet, og vil bli ferdig med for å høre noe annet har visst aldri sett hva det inneholder. Jesus sier i Joh. 6,55f. *"For mitt kjød er i sannhet mat, og mitt blod er i sannhet drikke. Den som eter mitt kjød og drikker mitt blod, han blir i meg og jeg i ham."* Jesu forsoning og død for mine synder er en kristen sin daglige mat, slik som vi daglig må ha den legemlige maten for å leve. Den derimot som kun har dette som en teori og kunnskap blir fort ferdig med det. *"Jeg er redd for at mange predikanter tenker altfor lite på disse ting. Hemmelighetene i loven og evangeliet skulle være det emnet vi tenkte på, grunnet over og ba over til stadighet."* (Carl Fr. Wisløff).

Melk og fast føde

Hva menes med melk og fast føde? Det er flere som misforstår dette ordet. Da må vi gå til Hebr.5,10-14 hvor dette er omtalt. *"og han ble av Gud kalt yppersteprest etter Melkisedeks vis. Om dette har vi mye å si som også er vanskelig å utlegge, fordi dere er blitt sløve til å høre. For skjønt dere etter tiden burde være lærere, trenger dere igjen at noen lærer dere de første grunnleggende ting i Guds ord. Dere er blitt slike som trenger til melk, ikke fast føde. For den som ennå får melk, er ukyndig i rettferds ord, han er jo et barn. Men fast føde er for de voksne, for dem som ved bruk har øvd sine sanser opp til å skille mellom godt og ondt."* De som mener vi blir så ensidige i forkynnelsen sier at *"melk"* er evangeliet, mens *"fast føde"* er andre sider ved vårt kristenliv. Vi må komme lenger å høre om de andre sidene av hva Bibelen sier til oss, og ikke oppholde oss bare med Jesus og korset. Det er sant at *"melk"* er evangeliet. Dette kalles *"de første grunnleggende ting i Guds ord."* (Hebr.5,12) og

"barnelærdommen om Kristus" (Hebr.6,1). Det er evangeliet forkynt på en enkelt og lettfattelig måte, selv om Den Hellige Ånd også må åpenbare dette for et hjerte. Det er å si at Jesus er død for deg. Jesus tar imot syndere. Det er en enkelt måte å si det på. Det vi skal merke oss at "fast føde" er egentlig ikke noe annet, det er også evangeliet, ingen må tro at vi er ferdig med dette. Om dette sier Rosenius så klart i sin fremstilling om dette emnet. "Betegnelsen "fast føde" derimot, bruker han om de dypere hemmelighetene i evangeliet, som for "spedbarn i nåden" er vanskelig å fatte og motta. Som f.eks. om Kristi yppersteprestlige gjerning i bildet av den hemmelighetsfulle Melkisedek. I v.10, 11 og 12 sier han jo selv om Kristus at "han ble av Gud kalt yppersteprest etter Melkisedeks vis. Om dette har vi mye å si som også er vanskelig å utlegge, fordi dere er blitt sløve til å høre". "Dere trenger fremdeles til melk og ikke til fast føde", o.s.v. Dette er sammenhengen. Og så skriver han omgående fire lange kapitler om Kristi evige prestedømme etter Melkisedeks vis, (kapitlene 7-10). "Fast føde" er det når jeg forkynner: Det er ikke nok at Jesus med sin død tok bort alle våre synder. Han er nå til og med alltid for Guds åsyn for vår skyld, i vårt sted, og går i forbønn for oss. Han, den rettferdige og hellige, trer fram i vårt sted for Faderen. Det er vår eneste rettferdighet som gjelder for Gud."

Lovens plass i forkynnelsen

Hvilken plass skal loven ha i forkynnelsen? Da må vi spørre om hva som er lovens hensikt.

"Men vi vet at alt det loven sier, det taler den til dem som er under loven, for at hver munn skal lukkes og hele verden bli skyldig for Gud." (Rom.3,19).

"Når da dødens tjeneste, den som med bokstaver var innhogd på steiner, hadde en slik herlighet at Israels barn ikke tålte å se Moses' ansikt på grunn av glansen i hans ansikt, den som snart forsvant, - For hadde fordømmelsens tjeneste sin herlighet, hvor mye rikere på herlighet må da rettferdighetens tjeneste være!" (2.Kor.3,7.9). Her ser vi at loven har en dødens og fordømmelsens tjeneste, og skal slå deg i hjel, åndelig. Det er lovens hensikt.

Loven skal føre mennesker til syndserkjennelse så det kan søke frelse i Jesus.

Det er viktig at synden blir nevnt med det rette navn, at den blir konkret, nærgående, ransakende, og radikal. Men vi forkynner ikke loven riktig hvis vi bare taler om følgene av synden men ikke nevner selve grunnskaden i menneskehjertet. Det betyr at vi kan slutte med den ene og den andre syndige ting, men hva med selve hjertet. Vi som er født med ryggen mot Gud og blitt hans fiende, hvordan kan vi forandre vårt hjerte? Det er en umulig. *"Kan en etiopier skifte hud, eller en leopard sine flekker? Da kan også dere gjøre godt, dere som er vant til å gjøre ondt." (Jer.13,23).*

En jente sa en gang til meg at det må vel være andre veier å komme til Jesus på, uten at vi hele tiden må høre loven forkynt, og hvor elendige vi er i oss selv. Vi kan vel komme til Jesus, ved å høre om Guds kjærlighet, og ikke så mye loven. Dette lærer ikke Bibelen oss som vi har sett på.

"Ingen kommer til Jesus uten at den åndelige nøden driver han dit, og ingen blir hos Jesus, lenger enn den åndelige nøden varer" (Jakob Traasdahl).

Hvilken vektlegging skal loven ha ovenfor kristne mennesker?

Skal loven forkynnes til troende mennesker etter at de er blitt omvendt? Her møter vi stor uenighet. Etter Guds Ord trenger en fortsatt å høre lovens ord, selv om en er kommet til tro på Jesus. Det er helt avgjørende for å i det hele tatt bli bevart i troen på Jesus. I Rom 3,31 stilles det et spørsmål om vi *"Opphever vi så loven ved troen? Langt derifra! Vi stadfester loven."*

I Gal.5,17 leser vi at *"kjødet begjærer imot Ånden, og Ånden imot kjødet. De to står hverandre imot, for at dere ikke skal gjøre det dere vil."* Den gamle naturen som du hadde da du ble født, forsvant ikke da du ble en kristen, men det kom en ny natur i tillegg. De to ligger i strid med hverandre.

"De som hører Kristus Jesus til, har korsfestet kjødet med dets lidenskaper og lyster."

(Gal.5,24). Kjødet skal med andre ord ikke ha frihet i vårt liv, men den skal være bundet.

Loven skal vise de troende hvordan de i alle ting bør innrette seg.

Vi leser ofte om formaninger i Bibelen. Hva er en formaningsstale? Det er loven anvendt på de troende. Du spør hva jeg skal gjøre for å bli frelst? Da sier Herren: Tro på den Herre Jesus, da skal du bli frelst. Så sier den troende etterpå. Nå vil jeg leve med deg Jesus, og gjøre din vilje. Hvor går veien? Da kommer formaningene å sier: Her går veien. Skilt! som viser retningen en kristen skal vandre. Siden *"kjødet begjærer imot Ånden, og Ånden imot kjødet"* vil kjødet ta seg frihet som den ikke skulle ha. Derfor trenger han hele tiden høre lovens ord forkynt som rettesnor for livet, og en nødvendig tukt for kjødet. Dette blir ikke en kristen ferdig med. Men skiltene kan ikke gi meg kraft. Det er ikke skiltene som driver bilen, selv om de nyttige. Kraften til et hellig liv, må jeg hente ved nådens ord. (2.Peter 1.5-10 - Jakob 1.23-25).

Antinomisme

Rundt 1537 begynte Johan Agricola å lære at man blant de kristne ikke burde forkynne loven, men bare evangeliet. Loven hørte hjemme på rådhuset sa han. Han henviste til Rom.2,4 hvor det står *"at Guds godhet driver deg til omvendelse"* Han mente at mennesker skulle ledes til omvendelse bare gjennom forkynnelse av evangeliet. Luther avviste Agricolas syn som en grov feiltolkning av sin lære. Agricolas oppfatning, og tilsvarende senere syn, er blitt kalt antinomisme (nomos betyr lov, altså anti-lov). Forkynnelse må inneholde både lov og evangelium, mente Luther. Det finnes et vekselvirkningsforhold mellom dem som ikke må oppheves. Vi behøver lovens avslørende lys. Uten lov er det heller ingen synd. Og da behøves ikke noen nåde eller rettferdiggjørelse heller. Hva skjer når loven uteblir fra forkynnelse? Da blir Guds hellighet borte. Ikke bare det, men evangeliet og Kristus blir borte hvis loven ikke forkynnes. Grunnen til at lovforkynnelse uteblir er at de sier at de vil hjelpe mennesker til å se bort fra seg selv, da er det bare ordet om Jesus og korset som skal gjelde. Isolert sett høres dette fint ut, men det har skjedd en forskyvning i tyngdepunktet i deres forkynnelse.

Forkynnelse er alltid hovedsaken

Forkynnelse må alltid være selve hovedsaken for oss. Det kan høres ut som om dette skulle være en selvfølge, men det kan vi ikke gå ut i fra. Jeg leste om en engelsk lord som foreslo at en skulle sløyfe prekenen ved alle kveldsgudstjenester og vise film i stedet. Jeg møter det også der jeg reiser, der jeg til tider får høre at det må være en kort andakt, for vi skal ha så mange andre innslag i møte. Det er et frafallstegn og en flytting av tyngdepunktet når forkynnelse ikke får mest plass i våre møter.

"Så kommer da troen av forkynnelse som en hører, og forkynnelse som en hører, kommer ved Kristi ord." (Rom.10,17). Skal mennesker bli frelst, fornyet og bevart hos Jesus, må Ordet lyde. *"For da verden ikke ved sin visdom kjente Gud i Guds visdom, fant Gud for godt*

å frelse dem som tror, ved forkynnelsens dårskap.” (1.Kor.1,21). Det var ved Ordets forkynelse Gud ”fridde oss ut av mørkets makt og satte oss over i sin elskede Sønnns rike.”
”Det er en åndelig livslov i Guds folks historie: Som forkyndelsen er, bliver troen og livet. Er forkyndelsen ret, bibelsk sand, klar og stærk, så bliver troen det også, og det mærkes i de kristnes liv, vidnesbyrd og tjeneste. Er forkyndelsen derimod udflydende, uklar og kraftesløs, bliver troens liv og de troendes vitnesbyrd og tjeneste det også” (Niels Ove Vigilius).
Hver tid bringer med seg farer for de troende. Derfor sier Jesus at vi skal våke *”hver tid og stund” (Lk.21,36). Dette gjelder også å våke over forkynnelsens innhold til enhver tid.*